Podzim **2011**

OSTRAVSKÝ COLEK

časopis Zoologické zahrady Ostrava

ročník **VI.**

ZAJÍMAVOSTI NOVINKY AKCE PRO VEŘEJNOST VÝUKOVÉ PROGRAMY

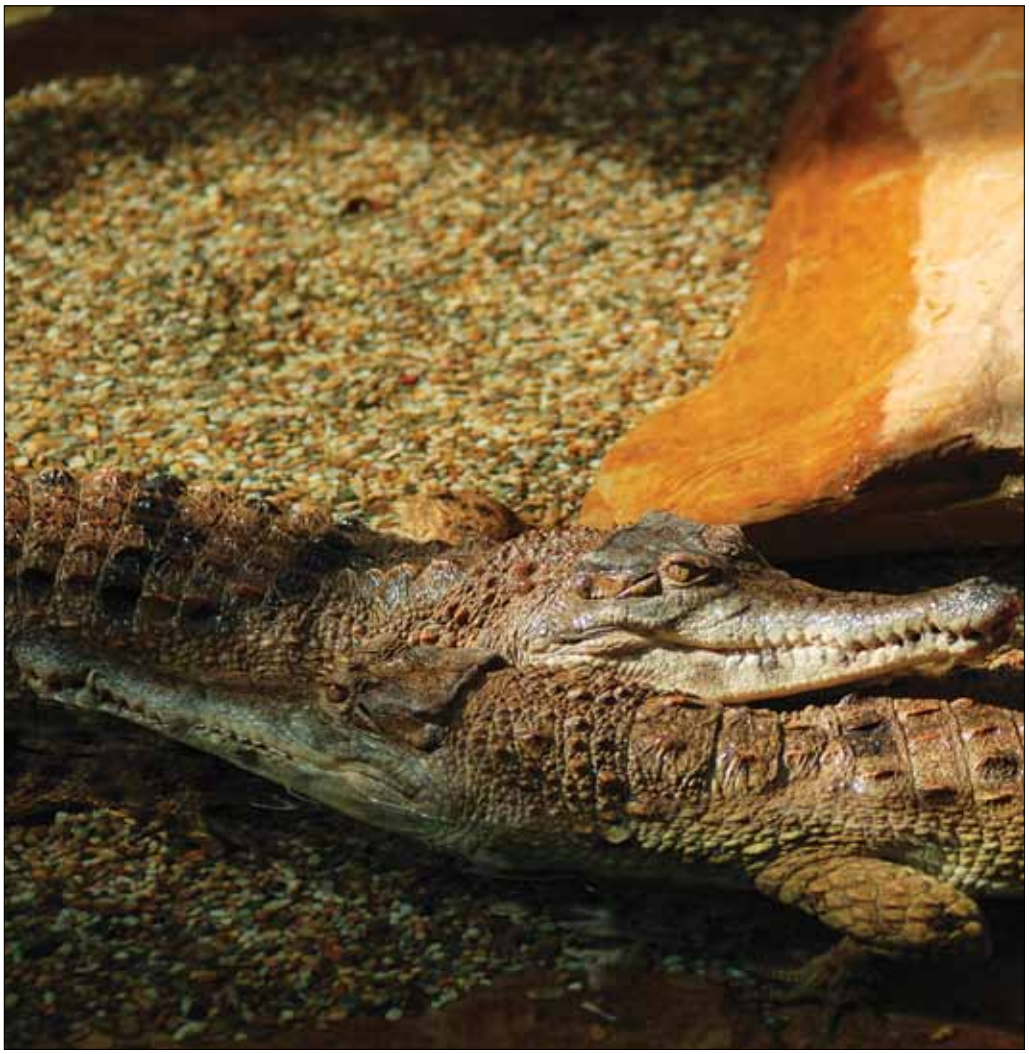

Krokodýl štítnatý – nový druh ostravské zoo

Vážení příznivci ostravské zoologické zahrady,

na následujících stránkách našeho časopisu jsme pro vás připravili řadu zajímavostí. Blíže se seznámíte s několika vybranými novinkami letošního roku a s problematikou zdaleka ne vždy jednoduchých odchovů vzácných, ohrožených, či prostě jen v lidské péči zatím nesnadno rozmnožovatelných zvířat. Dočtete se i o našem zapojení a podílu na repatriačních projektech několika vybraných druhů a značná část obsahu je pak věnována daleké jihovýchodní Asii. Je to oblast nejvyšší biodiverzity na Zemi a bohužel se zároveň jedná i o místa, která z povrchu naší planety nejrychleji a nenávratně mizí. O tom, co můžeme i my všichni žijící na šťastném místě v bohaté zemi ve střední Evropě udělat pro to, aby se úbytek přirozeného prostředí ve vzdálené Asii alespoň trochu zpomalil či zmírnil, se dočtete v části věnované jednomu z největších nebezpečí moderní doby – monokultuře palmy olejové.

Přeji Vám příjemné i inspirativní čtení a děkuji za Vaši přízeň a podporu,

Petr Čolas, ředitel

Zřizovatelem Zoo Ostrava, p.o. je statutární město Ostrava.

OSTRAVA!!!

Akce v zoo

17. prosince	Strojení stromečků v zoo
12. února	Valentýn v zoo
18. března	Jaro v zoo – zahájení komentovaného krmení zvířat
1. dubna	Den ptactva – program na ptačí téma
22. dubna	Den Země – program na ekologické téma
1. května	May Day – jihovýchodní Asie
1. června	Den dětí – pohádková zoo pro děti
17. června	Den otců v zoo
1. července	Prázdniny začínají v zoo
2. září	Prázdniny končí v zoo
15. září	Den pro seniory
7. října	Den zvířat

Kampaň EAZA: jihovýchodní Asie

Evropská asociace zoologických zahrad a akvárií (EAZA) vyhlásila v říjnu 2011 kampaň, která není tentokrát zaměřená na konkrétní ohrožený druh, příp. skupinu ohrožených druhů, nýbrž na celou oblast. Konkrétně se jedná o oblast jihovýchodní Asie, která patří mezi jednu z nejrozmanitějších oblastí světa, zároveň je však oblastí s největším počtem ohrožených druhů živočichů na Zemi. Příčiny ohrožení zde žijících zvířat jsou nelegální obchod a rychlý úbytek jejich přirozeného prostředí.

Více se o kampani dočtete na str. 2.

Kampaň EAZA-IUCN/SSC: jihovýchodní Asie

Pro školní rok 2011/2012 vyhlásila Evropská asociace zoologických zahrad a akvárií (EAZA) kampaň upozorňující na jednu z nejohroženějších oblastí světa – jihovýchodní Asii. Pro organizaci této kampaně se EAZA spojila s Komisí pro záchranu druhů (SSC), jež spadá pod Světový svaz ochrany přírody (IUCN). Byť by se nám mohla tato část světa zdát velmi vzdálená, tak problémy, se kterými se potýká, se bezprostředně dotýkají i nás Evropanů.

Oblast jihovýchodní Asie patří mezi jednu z nejrozmanitějších oblastí na Zemi. Je domovem mnoha známých zvířat, jako je např. orangutan, tygr sumaterský, nosorožec sumaterský, medvěd ušatý ad. Zároveň je však oblastí s největším počtem ohrožených druhů živočichů na Zemi. Komise pro záchranu druhů SSC při IUCN uvedla, že velká zvířata v jihovýchodní Asii jsou ohrožena v důsledku kombinace několika faktorů: nelegální lov a obchodování se zvířaty a dále ztráta, resp. znečištění životního prostředí.

Nelegální lov

Zvířata jsou lovena zejména pro maso a pro trofeje. Dalším důvodem lovu je obchod se surovou kůží, který trvá po staletí. Evropa byla kdysi hlavním místem, kde se obchodovalo s asijskými druhy, převážně se skvrnitými a pruhovanými kočkami k výrobě luxusního oblečení. Řada druhů je lovena i pro využití v tradiční lidové medicíně – extrakty či rozemleté části těl zvířat jsou nabízeny jako zaručené prostředky na cokoli… Byť moderní vědecké metody dokáží, že účinnost preparátu není taková, jak se jí přisuzuje, příp. se účinná látka dá extrahovat i z jiných neohrožených (např. domácích) zvířat jako vedlejší produkt, či ji lze dokonce průmyslově vyrobit, přesto je poptávka po preparátech z divokých zvířat obrovská.

Příkladem je např. žluč získávaná z medvědů ušatých. Medvědí žluč obsahuje kyselinu ursodeoxycholovou (UDCA), která působí příznivě na jaterní funkce, redukuje množství cholesterolu, rozpouští žlučové kameny. V léčivech dostupných na našem trhu je pro získání UDCA stejného účinku (!) využívána hovězí žluč jako vedlejší produkt při zpracování masa. Dříve se v Asii kvůli žluči medvědi lovili. V průběhu 80. let minulého století, kdy poptávka po žluči rapidně vzrostla, se ale tento „jednorázový“ odběr drahocenné tělní tekutiny stal nedostačující. V důsledku toho začaly vznikat medvědí farmy, v nichž jsou živí medvědi odchyceni z přírody po léta drženi v krutých podmínkách.

Stánek se „suvenýry“ v Laosu

Panda červená – vlajkové zvíře kampaně v Zoo Ostrava

Kriticky ohrožený nosorožec sumaterský

Úbytek přirozeného prostředí

K úbytku přírodního prostředí významným způsobem přispívá zejména zemědělství a těžba nerostných surovin. Obrovské plochy původního lesa mizí, na jejich místě vznikají plantáže a těžební místa. Půdu často získávají nadnárodní korporace, které nemají k danému území vztah, jen z něj chtějí získat co nejvíce peněz a po vyčerpání půdy a surovin se posunou zase o kus dál. Zbydou po nich většinou odlesněné oblasti s vyčerpanou/znečištěnou půdou, kam se původní život vrací jen velmi těžko. Nutno si uvědomit, že na plantážích v jihovýchodní Asii se pěstuje množství plodin nejen pro (s)potřebu tamních obyvatel, ale i nás Evropanů, resp. Američanů. Jeden příklad za všechny – palma olejná, z níž se získává palmový olej.

Palmový olej je nejlevnější světový olej, proto je spektrum jeho použití velmi široké. Je obsažen ve zhruba polovině všech potravinářských výrobků, např. v sušenkách, ve zmrzlině, v chipsech, v margarínech, v majonéze. Hojně se využívá i v kosmetice pro výrobu šamponů, krémů, pěn na holení, mýdel. (Při výrobě mýdla se spotřebuje téměř 10 % celkové světové produkce palmového oleje!). Je obsažen i v průmyslových mazivech a dokonce se používá při výrobě biopaliv.

Aktivity Zoo Ostrava v rámci této kampaně budou proto zaměřeny převážně na podporu environmentálně šetrného chování lidí a uvědomělé spotřeby zboží. Naším úsilím bude ukázat, že problémy v jihovýchodní Asii se bezprostředně dotýkají nás všech v České republice i v celé Evropě a že za mnohými těmito problémy stojí právě poptávka z Evropy a dalších „vyspělých“ oblastí světa.

Každý z nás může pro zmenšení dopadu něco udělat, byť by se tento krok/čin zdál jakkoli malý a nicotný, bude mít význam, pro orangutana, pro saolu, ale také třeba pro pandu červenou, která se stala tváří kampaně naší zoo. Připojte se k nám!

Vlajkové zvíře kampaně – Saola

Záchranné projekty v rámci kampaně se zaměří na zvířata jihovýchodní Asie, která mají v Červeném seznamu (IUCN Red List of Threatened Species) status ohrožený (Endangered) a kriticky ohrožený (Critically Endangered). Vlajkovým zvířetem, které se promítlo i do loga kampaně je saola (*Pseudoryx nghetinhensis*), která byla jako druh popsaná až v roce 1993 v centrálním Vietnamu na základě kosterních zbytků a kůží. Ve 20. století patřilo objevení tohoto sudokopytníka k nejúžasnějším zoologickým objevům. Saola žije skrytě v hustém a těžko dostupném deštném lese pouze v pohoří Annamite na pomezí Laosu a Vietnamu. O její existenci se moc neví, není známa ani velikost populace. Hrubé odhady hovoří o 10 až 400 jedincích. V Červeném seznamu má status kriticky ohrožený (Critically Endangered).

Proč bylo tak málo známé zvíře, které navíc nechová žádná zoologická zahrada na světě, vybráno jako symbol kampaně? Saola patří mezi nejohroženější savce v Asii. Důvody ohrožení jsou tytéž, které byly popsány výše. Paradoxně saolu nikdy Číňané neobjevili pro své medicínské účely. Tak existuje velká naděje, že se tento druh podaří zachránit. Dalším důvodem je oblast, ve které saola žije. Pohoří Annamite patří k velmi pozoruhodnému ekosystému. Od doby objevení saoly zde byly objeveny a popsány další nové druhy, nejméně dva druhy muntžaka, jeden králík, několik druhů ptáků a dokonce jedna čeleď hlodavců *(Diatomyidae)*, u které se myslelo, že vyhynula již před miliony let. Celá oblast je bohatá i na další endemické druhy, které se podobně jako saola nevyskytují nikde jinde na světě. To znamená, že záchranné aktivity a projekty pro saolu pomůžou ochraně i ostatních vzácných druhů.

Jaké jsou hlavní cíle kampaně?

- zvýšit povědomí veřejnosti v Evropě o ohrožených druzích zvířat v jihovýchodní Asii
- zřídit fond € 750,000 pro záchranné projekty v této kampani
- pomáhat ve snižování obchodu a lovu jihoasijských ohrožených druhů
- ovlivnit spotřebitelské chování Evropanů a předvést, jaké následky může mít toto chování na ochranu přírody i v tak daleké oblasti

Kriticky ohrožený pangas velký, endemit povodí Mekongu

Záchranné projekty pro jihovýchodní Asii

Získané finanční prostředky z kampaně budou využity na podporu šesti vybraných projektů:

1. **Záchrana saoly a dalších ohrožených zvířat pohoří Annamite** (Vietnam, Laos) – pozoruhodná oblast se spoustou endemitů a druhů považovaných dříve za vyhubené
2. **Ochrana rezervace Hukaung Valley** (Myanmar) – rezervace s bohatou faunou (tygři a dalších 6 druhů koček, sloni, sambar, jelínek vepří, takin, panda červená...)
3. **Ochrana mokřin Mesangat, východní Kalimantan** (Indonésie) – mohutná těžba dřeva změnila původní záplavový les v degradovaný sekundární les a souvislé vodní plochy
4. **WWF program pro Velký Mekong** (Laos, Thajsko) – povodí Mekongu je na rybí faunu nejbohatším povodím na světě (1 100 druhů) ohrožené nadměrným rybolovem
5. **Zesilování ochrany a monitorování nosorožce v NP Way Kambas** (Sumatra – Indonésie) – oblast s vysokou biodverzitou, ale zároveň hustě zalidněná
6. **Management projektu na ochranu a výzkum zoborožce Waldenova** (Filipíny) – Filipíny hostí nejvíce endemických zoborožců, které ohrožuje kácení lesů a lov

Kde všude najdeme palmu olejnou?

- Bionafta
- Chipsy
- Krémy
- Lubrikanty
- Vosk na lyže
- Barva do tiskáren
- Svíčky
- Rtěnky
- Insekticidy a fungicidy
- Gely na holení
- Margarín
- Majonéza
- Smetana do kávy
- Zmrzlina
- Tělové mléko
- Sušenky
- Krém na opalování
- Mýdlo

Některé společnosti již používají palmový olej vyrobený šetrnějším způsobem. Jejich výrobky jsou označeny tímto logem:

Více informací o kampani se dozvíte na **www.zoo-ostrava.cz** a **www.southeastasiacampaign.org.**

Šárka Kalousková, výukové centrum zoo

Orel skalní a jeho návrat do přírody ČR

Od roku 2006 probíhá na našem území repatriační projekt Návrat orla skalního do České republiky. Jeho cílem je navrácení jednoho z našich největších dravců do přírody ČR, kde byl před více jak sto lety vyhuben člověkem.

Hlavním organizátorem tohoto projektu je Záchranná stanice pro handicapované živočichy v Bartošovicích na Moravě. Ta ve spolupráci se Štátnou ochranou prírody Slovenské republiky odebírá z hnízd divoce žijících orlů skalních na Slovensku slabší mládě, které by jinak v důsledku tzv. kainismu (silnější, převážně starší mládě v hnízdě usmrtí krátce po vylíhnutí slabší, resp. mladší mládě) uhynulo. O mládě se poté starají adoptivní samice orla skalního – v Záchranné stanici v Bartošovicích – samice Dina, v Záchranné stanici v Zázrivé (Slovensko) – samice Zoja. Mláďata se tak odchovají zcela přirozeně. Ve stáří cca dvou měsíců jsou mláďata převezena do vypouštěcí voliéry situované v okrajové části Beskyd, kde jsou zhruba po měsíci vypuštěna do volné přírody. Vypuštění orli jsou nadále ještě po několik měsíců přikrmováni. Mají nainstalovanou vysílačkou (od roku 2008 díky podpoře MŽP ČR je použita také satelitní vysílačka) a díky této telemetrii je sledován jejich pohyb. Celý projekt probíhá dále ve spolupráci se Správou CHKO Beskydy, Zoo Ostrava, Lesy ČR a s mnoha dalšími předními odborníky na danou problematiku. Od roku 2009 probíhá projekt za finanční podpory Evropské unie a Přeshraniční spolupráce ČR a SR.

Za dobu trvání projektu bylo do konce roku 2011 do volné přírody ČR vypuštěno celkem 20 jedinců orlů skalních. Ne všichni však přežili do těchto dnů či zůstali ve volné přírodě. Někteří orli uhynuli následkem vrozené vady či nemoci, někteří uhynuli následkem pozření návnady otrávené nebezpečnou jedovatou látkou – karbofuranem. Chemická látka karbofuran se dříve hojně používala v zemědělství jako pesticid. V posledních letech je tento pesticid, jehož používání je zakázáno, zneužíván k otravě šelem a dravců. Jedna samice orla skalního zůstala po poranění trvale v lidské péči.

I přes úhyn některých vypuštěných jedinců (celkem 4) probíhá projekt úspěšně. V roce 2010 zaznamenal projekt první obrovský úspěch – jeden pár orlů skalních (David a Filoména), který se vytvořil ze dvou vypuštěných jedinců, se pokusil zahnízdit cca 80 km od místa vypuštění. Hnízdění sice bylo neúspěšné (oba ptáci byli ještě příliš mladí), přesto se potvrdila skutečnost, ve kterou všichni doufali, že si orli pro hnízdění vyberou okrajovou část svého domovského území. V letošním roce se o hnízdění pokusily již 2 páry a jeden z nich byl úspěšný. Úspěšný pár tvoří samice Cecilka (vypuštěná v roce 2006) a samec divokého jedince orla skalního, kteří si postavili hnízdo v oblasti Súľovských skal. V květnu se vylíhlo jedno mládě, kterému se zatím daří velmi dobře. Přestože se hnízdo nachází na Slovensku, od místa vypuštění je vzdáleno cca 60 km. Ochranáři tak doufají, že populace vytvořená z vypuštěných orlů v ČR se přiblíží a posléze i propojí s hnízdní populací orlů skalních na Slovensku.

První stabilní hnízdní pár – David (2006) a Filoména (2007).
Foto Enrico Gombala

Letos byla vypuštěna do přírody 3 mláďata (Sára, Tonička, Urban). Spolu s nimi je tedy ke konci roku 2011 v přírodě ČR celkem 15 jedinců orla skalního. Repatriační projekt byl původně naplánován na období od roku 2006 do roku 2011. Ochranáři by však chtěli populaci vypuštěných orlů zvýšit aspoň na 25 jedinců, proto bude projekt pokračovat zřejmě i v dalších letech.

Držme tedy palce všem, díky kterým tento projekt probíhá, a hlavně vypuštěným orlům skalním, aby v přírodě ČR opět našli místo, které jim zde nepochybně patří.

Jana Kovářová, výukové centrum zoo

První vylíhlé mládě v projektu. Matka Cecilka vypuštěná v roce 2006.
Foto Metod Macek

Vypuštění orli skalní jsou ještě po několik měsíců poblíž vypouštěcí lokality dokrmováni. Na snímku je samice Lia vypuštěná v roce 2009. Foto Enrico Gombala

Krokodýli v Tanganice – nový druh v Ostravě

Na tomto místě bychom vám rádi představili jeden nový druh, který letos na podzim přibyl v naší zoo. Je to krokodýl štítnatý, resp. skupinka tří krokodýlů, kteří se zabydleli v nově zrekonstruovaném pavilonu hrochů nesoucí nyní jméno Tanganika. Prostornou nádrž obývají společně s želvami terekami africkými a několika druhy tanganických ryb.

Krokodýlí skupinka je tvořena jedním samcem a dvěma samicemi. Všichni jsou narozeni v září 2005 v Zoo Emmen v Holandsku, odkud jsme je také přivezli. Mladí krokodýli měří okolo dvou metrů, v budoucnu však mohou dorůst až do délky čtyř metrů. Obývá tropickou západní Afriku, na východ zasahuje areál jeho výskytu až k jezeru Tanganika, kde je však velice vzácný. Je veden v Červeném seznamu ohrožených druhů zvířat (IUCN Red List of Threatened Species) v kategorii „Data Deficient“ (chybějící data). O jejich početních stavech v přírodě se skutečně mnoho neví, takže není vyloučeno, že může patřit ke kriticky ohroženým druhům.

Tento druh je specializován na lov ryb, k čemuž má uzpůsobené prodloužené čelisti (podobně jako gaviálové nebo tomistomy, se kterými však není blíže příbuzný). Ve skutečnosti však krokodýli uloví zdravou rybu ve volné vodě jen s velkými obtížemi, což nám umožňuje s nimi společně chovat i endemické druhy ryb z jezera Tanganika. Jejich kořistí se většinou stávají nemocní či jinak oslabení jedinci, a tak stejně jako šelmy či další predátoři působí jako tzv. zdravotní policie a pomáhají v přírodě udržovat zdravou populaci ryb.

Krokodýli štítnatí

Krokodýl štítnatý je znám pod vědeckým názvem *Crocodylus cataphractus.* Z nejnovějších vědeckých výzkumů molekulární genetiky však vyplývá, že není s ostatními krokodýly rodu *Crocodylus* příbuzný, takže byl vyčleněn do samostatného rodu Mecistops. Celý nový vědecký název je tedy *Mecistops cataphractus.* Krokodýl štítnatý je nejen v samostatném rodu, ale navíc patří i do samostatné podčeledi odlišné od dalších tří známých podčeledí (krokodýli, aligátoři a gaviálové), a je tak krokodýlem naprosto unikátním.

Kostra hrocha – unikátní edukativní prvek

Kosterní model erbovního zvířete ostravské zoo najdou návštěvníci v zadní části pavilonu Tanganika. Tento unikátní edukativní prvek byl vybudován díky finanční podpoře z programu Prazdroj lidem. Dle našich informací není kompletní kostra tak známého zvířete vystavena v žádné veřejně dostupné instituci v České republice.

Jak jsme již v minulých číslech našeho časopisu zmiňovali, má chov hrochů obojživelných v ostravské zoologické zahradě dlouholetou tradici. Začal na podzim roku 1967, kdy do Ostravy přijela hrošice Róza. V roce 1972 zde porodila vůbec první mládě hrocha v tehdejším Československu. Dnes jsou v Ostravě hroši tři – samice Katka, samec Honza a jejich potomek, sameček Hubert. Hroši vždy patřili v naší zoo k těm nejoblíbenějším zvířatům, ze kterých se těšili malí i velcí návštěvníci. Dříve bylo toto atraktivní zvíře chováno poměrně často, postupně ale míst, kde se hroši chovají, ubývá.

V ČR jsou hroši chováni již jen v Zoo Ostrava a v Zoo Praha. Bohužel ale hrochů dramaticky ubývá i ve volné přírodě. Několik let jsou rovněž zapsáni na Červeném seznamu ohrožených druhů. Naše zoo se chovu hrochů hodlá věnovat i do budoucna a ráda by také přiblížila lidem co nejvíce život těchto krásných a impozantních zvířat. Tentokrát z trochu jiné stránky – pomocí modelu kostry v životní velikosti.

Kostra hrocha obojživelného v pavilonu Tanganika

Děkujeme, že nám pomáháte!

Děkujeme všem malým i velkým dárcům, kteří přispívají na chov zvířat a rozvoj naší zoologické zahrady.
Vaší pomoci si velmi vážíme!
Seznam sponzorů Zoo Ostrava v období od 1. října 2010 do 30. září 2011

RWE The energy to lead

8. ZŠ Čs. Armády 570, Frýdek-Místek • Adamková Petra, Český Těšín • ANGLIČTINA s.r.o. • Appel Kamil, Ostrava • Baláčkovi Miroslava a František, Ostrava • Banik Petr, Ostrava • Baran Pavel, Opava • Beck Pavel • Beránek Petr a Kaňová Kristýna, Trojanovice • Berková Zuzana a Ing. Šustr Martin, Brno • Bernat Petr, Ostrava • Bezva škola • Blahutovi, Skotnice • Bodzsar Radomil, Mošnov • Boháčková Eva, Ostrava • Boneková Adriana a Dominika, Horní Suchá • Bosákovi Zoja a Robert, Ostrava • Botlík Jiří, Ostrava • Brůnová Daniela, Karviná • BYSTROŇ zateplení a.s. • Cieslar Zdeněk • Cichy Miroslav, Třinec • Cimprichová Jana, Bratronice • CK VÍTKOVICE TOURS • Copaková Veronika • Czempielová Rebeca, Ostrava • Čanecká Lenka, Velké Albrechtice • Čerevka Zdeněk, Opava • Čermáková Iveta, Tarnavova 9, Ostrava • Dejčíkovi Jozef a Lukáš, Ostrava • Dokoupil Jiří, Ostrava • Domov pro seniory Bílovec • Dubští Daniel a Dagmar, Orlová • Dudek Martin, Kozmice • Durčák Pavel Ing., Opava • Dvořák Daniel, Orlová • Ekologický kroužek při MŠ Vratimov • Ekotom Bohemia, Pavlovova 3059/40, Ostrava • Erneker Marek, Praha • Fabičovicová Jana, Frýdek-Místek • Fiala Karel, Ostrava • Filipská Jana, Ostrava • Fober Jaromír, Ostrava • Fryšarová Eva, Ostravice • Gavlík Michal, Ostrava • Globus Ostrava • Gongorová Alžběta, Karviná • Gupta Brij Mohan, Frýdek-Místek • Gymnázium Hladnovská 35, Ostrava • Gymnázium Ostrava - Zábřeh • Gymnázium P. Bezruče, ČSA 517, Frýdek-Místek • Hájek Michal Ing. • Hájková Hana, Ostrava • Hajnalová Lenka, Ostrava • Hajnalová Renáta, Ostrava • Hanzlová Nikol Mgr., Karviná • Havel Richard, Pekařská 1, Opava • Hencová Jana, Frýdek-Místek • Heroldovi Gabriela, Václav a Vendula, Petřvald na Moravě • Hoňková Ivana, Ostrava • Horáčková Vladislava • Hornýšová Petra • HOSANA - zařízení pro osoby se zdr. postižením, Karviná • Hospodářová Helena • Hradilovi Barbora a Filip, Bruntál • Hrbáček Tomáš, Vratimov • Hribovi Marie a Jiří, Ostrava • Hrubý Petr, Ostrava • Hůlková Magdaléna, Praha • Chlebečkovi David a Mareček • Chlebek Vladimír, Palkovice • Chorzempová Eva, Ostrava • Chrustová Jana • Chuděj Radek, Ostrava • Janáková Daniela Ing., Ostrava • Janákovi Iva a Lukáš, Ostrava • Janečková Silvie, Ostrava • Janik Andrzej, Třinec • Janštová Kateřina, Ostrava • Janus Jiří, Ostrava • Javůrková Soňa, Šenov • Jiroutová Martina • Jonderková Martina, Ostrava • Juřicovi Daniel a Michaela, Hranice • Káňová Klárka a Kryštof Vojta • Kapsia David, Bystřice • Kastnerová Eva, Havířov • Kašpárek Jan, Klimkovická 55/28, Ostrava • Kissová Michaela • Klečka Richard, Ostrava • Klika Pavel, Ostrava • Kolektiv virologie ZÚ Ostrava • Komerční banka, a.s. • Konarští Šarlota a Boleslav, Orlová • Kopl Eduard, Frýdlant nad Ostravicí • Kosina David • Kosová Zdeňka • Kovářová Olga, Radim u Jičína • Kozlovská Svatava, Ostrava • Kozubová Renáta, Stará Ves nad Ondřejnicí • Krejčí Vratislav, Staříč • Kresta Alan Ing., Nový Jičín • Krumpolcová Dianka a Mydlarčíková Johanka, Ostrava • Křivánek Pavel a Hrdličková Lucie, Ostrava • Křížková Radka Tereza • Kubala Gabriela a Aleš, Ostrava • Kubatá Veronika, Ostrava • Kučerová Jana - KONTO, Havířov • Kudělová Jarmila, Vendryně • Kuldová Alena, Hradec Králové • Kuncl Jiří Ing., Ostrava • Kunčická Boženka • Kunčická Vanda • Kupka Pavel a Dubová Magdaléna, Opava • Kurek Pavel, Vápenná 167 • Kurillovy Klára a Viktorie, Frýdek-Místek • Kurkovi Pavla a Jan, Ostrava • Kynclovi Michaela a Jakub, Ostrava • Lanový park Tarzanie • Lapiš Petr, Ostrava • Lauková Milada, Most • Ležatka Honzík • Linhartová Lucie, Ostrava • Linhartová Markéta a Keprt Kamil, Ostrava • Lišuchová Darina • Lyčka Robert, Ostrava • Lýková Kateřina, Velká Polom • Macáková Alena • Magdaléna Rohlová a Slavíček Michal, Ostrava • Málková Renáta, Uhlířov • Manželé Janusovi, Ostrava • Manželé Liškovi, Havířov • Manželé Spěváčkovi, Ostrava • Marosz Stanislav, Havířov • Masarykova ZŠ a MŠ Bohumín, Seifertova 601 • Mateřská škola Mateřídouška, Frýdek-Místek • Matoušková Kateřina, Ostrava • Mazurová Alena, Ostrava • MEGABOOKS CZ, s.r.o. • Mičovský Emil, Ostrava • Michálková Petra, Ostrava • Michl Rostislav, Podemlýn • Mikuláškovi Lenka a Martin, Vřesina • Milata Zdeněk Ing., Ostrava • Mižoch Lukáš, Ostrava • MONTY školka Ostrava • Moravskoslezská obchodní akademie, s.r.o., Petřvald • Moudrý Lubomír, Dvůr Králové nad Labem • MŠ Mozartova 9, Ostrava • MŠ Obecní 698, Albrechtice u Českého Těšína • Musálek Pavel, Ostrava • Mynářová Zuzana, Petřvald • Nadace ČEZ • Nadace OKD • Nadkanský Petr • Navrátilová Zuzana, Zábřeh • Navrátilovi Šimon a Jaroslav, Velká Polom • Nedbálkovy Jana a Veronika, Ostrava • Noris Czech Republic, s.r.o. • Novákovi Pavel a Ludmila, Frýdek-Místek • Novomanželé Kopřivovi • Odbor prevence Hasičského záchranného sboru Moravskoslezského kraje • Oddělení systémové podpory Fakultní nemocnice Ostrava • Odstrčilovi Hana a Radim, Ostrava • OGAR • Oplocká Věra, Němčice nad Hanou • Ostravak ostravsky s partyju • Ožana Dalibor, Petřvald • Pacutovi, Ostrava • Pavlíková Martina • Pientková Taťjana, Ostrava • Pietoňová Danuše, Ostrava • Piskořovi Michaela, Jakub, Barbora, Věra a Pavel, Ostrava • Plaví Lucie, Lenka a Milan, Ostrava • Plzeňský Prazdroj, a.s. • Polák Petr Dr., Ostrava • Popovič David Michael, Havířov • Pospíšilovi Zuzana, Petr, Anna a Marie, Bílovec • Poštulková Hana, Hlučín • pracovníci Krajského soudu v Ostravě • Pracovníci Zákaznického centra společnosti GE MONEY v Ostravě • Projekt Erethizon - bojová škola čar a kouzel • Ptáčková Veronika, Skuteč • Pudich Jiří, Ostrava • Pudichová Markéta, Ostrava • Purová Kateřina • Raida Lukáš, Mgr. • Rašnerová Iveta • Richtár Petr, Bílov • Rodina Jašova, Ostrava • Rodina Mückova • Rodina Olejníkova, Palkovice • Rodina Šuráňova, Ostrava • Rosypal Jakub • Ručilová Magdalena a Brunclík Jaroslav, Orlová • Rusek Jaroslav, Rychvald • Řecká obec Ostrava • Salamonová Vratislava, Havířov • Salomonová Anna • Sedláček Mojmír MUDr., Ostrava • Sekaninová Natálie, Ostrava • SCHÄFER SCHOOL, o.s. Zámecké nám. 1255, Frýdek-Místek • Sigmundová Xenie, Opava • Sikorová Renáta, Ostrava • Slach Stanislav, Plzeň • SMO Úřad městského obvodu Polanka nad Odrou • Smolíková Olga, Frýdek-Místek • sourozenci Markéta a Jakub Káňovi, Opava • Sovová Alena • SPŠCH akademika Heyrovského a Gymnázium, Středoškolská 1, Ostrava • SRPŠ, ZŠ Školní 1/814, Havířov • SŠ Sýkorova 1, Havířov • Statutární město Opava • Stejskal Václav, Ostrava • Sučan Stanislav • Svačinka Martin, Frýdek-Místek • Sysala Ivo s rodinou, Janovice • Šarišská Růžena MUDr., Ostrava • Šebestovi Jiří a Pavla, Ostrava • Šeligová Vendula, Ostrava • Šeligovi Jiří a Danuše, Ostrava • Ševčíkovi Petr a Renáta, Havířov • Šigut Martin, Hlučín • Šimečková Renáta, Opava • Šircová Hana, Praha • Široká Anička, Ostrava • Široká Johanka, Havířov • Široká Svatava, Komorní Lhotka • Šmedek Radoslav, Karviná • Šosták Jan, Ostrava • Štanclovi Pavla, Vojtěch a Štěpán, Ostrava • Šteffková Kateřina • Štěpánek Pavel, Havířov • Štěpánová Klára, Moravský Krumlov • Švrček Vlastimil, Ostrava • Tejkalovi Marie a Hynek, Ostrava • TJ Baník Ostrava • Toman Robin Jan, Havířov • Trejtnarová Denisa, Častolovice • Trenčanská Sabina Bc., Třinec • Turistický oddíl Buntaranta • Tyl David • Tým 248003 hala MK Autopal Rychvald • Union Pneu CZ, Ostrava • Urbancová Květa, pekárna ,,U Anděla • Urbanová Kateřina • Válková Jana, Petřvald • Vašátko Michal, Ostrava • Vejta Hánek • Velčovská Denisa, Bc., Horní Suchá • Veronika, Dominik a Adam • Vítkovické slévárny, spol. s r.o. • Vítovcová Veronika, Ostrava • Vojtková Liana, Šenov • Volní Jakub a Karolína, Ostrava • Vozníková Andrea, Tursko • VSEPROSPORTY.CZ - Autorizovaný e-shop Nike • VW WACHAL a.s., Kroměříž • Vzdělávací centrum Morava s.r.o., Ostrava • Waftcom s.r.o., Ostrava • Wenglorzovi Robert a Lenka, Fryčovice • Wolfová Pavla a Prokopius Petr, Opava • YOGI • Zagora Petr • Zapletal Jiří - Dobrá zakázka.cz • Zapletalovi Tobiáš a Sandra, Ostrava • Zelenka Jiří, Rožnov pod Radhoštěm • Zemanová Eliška, Písek • Zemanová Pavla a Knoflíček, Praha • ZŠ 17. listopadu 1225, Kopřivnice • ZŠ a MŠ A. Kučery 20, Ostrava • ZŠ a MŠ Baška 137 • ZŠ a MŠ Dětmarovice 1002 • ZŠ a MŠ Horní Suchá, Těrlická 969/24 • ZŠ a MŠ Ostrčilova 1, Ostrava • ZŠ a MŠ Palkovice 287 • ZŠ a MŠ s polským jazykem vyučovacím, Nádražní 10, Třinec • ZŠ a MŠ Sviadnov, Na Závodí 70 • ZŠ a MŠ T.G. Masaryka, Ostravská 658/28, Bílovec • ZŠ a MŠ Zelená 2, Havířov • ZŠ B. Dvorského 1, Ostrava • ZŠ Březinova 52, Ostrava • ZŠ Čs. Armády 1026, Bohumín • ZŠ Dětská 915, Ostrava • ZŠ Fr. Formana 45, Ostrava • ZŠ Gorkého 1, Havířov • ZŠ Ivana Sekaniny 1804, Ostrava • ZŠ Jiřího z Poděbrad 3109, Frýdek-Místek • ZŠ Ke Studánce 1050, Orlová • ZŠ M. Pujmanové 17, Havířov • ZŠ Mitrovická 389, Ostrava • ZŠ Mjr. Ambrože Bílka a MŠ Metylovice 220 • ZŠ Moravská 29, Havířov • ZŠ Mořkov, Sportovní 258 • ZŠ Na Nábřeží, Havířov • ZŠ Oldřišov, Sokolovská 11 • ZŠ Prameny, Karviná • ZŠ Provaznická 64, Ostrava • ZŠ Slovenská 2936/61, Karviná • ZŠ Šeříkova 33, Ostrava • ZŠ Školní 1/814, Havířov • ZŠ Školní 246, Petřvald • ZŠ Školní 862, Orlová • ZŠ Školská 432, Karviná • ZŠ U kříže 28, Ostrava • ZŠ U Lesa 713, Karviná • ZŠ Vřesinská 22, Klimkovice • ZŠ Waldorfská, Gen. Píky 13B, Ostrava, 2. třída • ZŠ Waldorfská, Gen. Píky 13B, Ostrava, 6. třída • Zuziaková Ivana, Havířov • Žáček Ondřej, Ostravice • Židel Petr, Havířov • Židelová Iva, Havířov

Vzácná mláďata roku 2011

Rok 2011 je pro ostravskou zoologickou zahradu rokem významných událostí. Oslavili jsme 60 let od založení zoo, přivítali jsme rekordní počet návštěvníků a těšíme se z narození řady mláďat, z nichž některá se podařilo odchovat vůbec poprvé. Sloní samičku Rashmi jsme vám představili v minulém čísle, dnes to budou další 4 velmi vzácná mláďata:

Pardál obláčkový *(Neofelis nebulosa)*

Na jaře loňského roku jsme v tomto časopise představovali pardály obláčkové jako nový druh v naší zoo. Mladý pár, samička Yala a sameček Tawi-Tawi, si tedy padl do oka a 23. července letošního roku se naradil jejich první potomek (samička). Je to v historii zoo vůbec první mládě této ve volné přírodě ohrožené kočkovité šelmy. Samice Yala je mladá a zatím nezkušená samice, proto jsme si nebyli vůbec jisti, zda se o své prvorozené mládě bude umět postarat. Vzhledem k tomu, že se jedná o velmi vzácný a ve volné přírodě ohrožený druh, je při odchovu mláďat vyloučený jakýkoli nepřirozený zásah ze strany člověka. Abychom pardálí rodinku nechali v naprostém klidu, ale přesto mohli vývoj mláděte pozorovat a získávat tak cenné zkušenosti pro další chov, byla do porodní boudy nainstalovaná kamera, která od narození mláděte nepřetržitě pardály monitoruje. Yala byla zpočátku velmi neohrabaná, nevěděla, jak se ke svému prvnímu mláděti vlastně chovat. Přes počáteční rozpaky a nejistotu ale nakonec Yala zvládá svou mateřskou roli skvěle a malá samička, která dostala jméno Wanita, se má čile k světu. Wanita zůstane v Ostravě maximálně do stáří jednoho roku, poté bude v rámci záchovného programu převezena do jiné zoologické zahrady ke geneticky nepříbuznému samečkovi, aby se zapojila do další reprodukce. Na základě chovatelských zkušeností musí spojování těchto zvířat proběhnout v prvním roce života, jinak hrozí, že by samec mohl samici usmrtit. Kde najde Wanita svůj nový domov, není zatím známo…

Gibon bělolící *(Nomascus leucogenys)*

Mládě tohoto velmi vzácného primáta se narodilo 26. května rovněž jako historicky první mládě gibona bělolícího v Zoo Ostrava. Jeho matkou (prvorodičkou) je jedenáctiletá samice Sulu, která k nám přicestovala loni na podzim ze Zoo Duisburg v Německu. Otcem je šestnáctiletý samec Rascal, který je v naší zoo od srpna 2008 a přicestoval ze španělské Zoo La Frontiera, místo jeho narození je ale také Duisburg. Mládě zatím tráví většinu času u své mámy, která se o ně pečlivé stará. Zatím nevíme, zda se jedná o samičku či samečka, a je možné, že se to nedozvíme několik let. U tohoto druhu gibona je nápadná pohlavní dvojtvárnost – samec má srst zbarvenou černě s bílými licousy, samice žlutohnědě. Mláďata gibonů obojího pohlaví se však rodí zbarvená světle, s růžovým obličejem a končetinami. Během prvního měsíce mláděti obličej a končetiny ztmavnou, okolo půl roku věku se jeho srst postupně zbarvuje do černa a teprve okolo 6-7 let začínají samičky světlat a samci už zůstávají černí. Gibon bělolící je druh ohrožený vyhubením. Jedná se o nejvzácnější druh gibona chovaného v lidské péči a čtvrtý nejvzácnější druh gibona na světě. O jeho životě ve volné přírodě je známo jen málo. V Červeném seznamu (IUCN Red List of Threatened Species) je veden v kategorii kriticky ohrožený (Critically Endangered) a stavy v přírodě dále klesají. Hlavními důvody jsou pronásledování a lov člověkem a ničení přirozeného prostředí. V chovu v lidské péči je navíc velmi málo zastoupený, počátkem roku 2011 bylo v 31 evropských zoo chováno pouhých 84 gibonů bělolících.

Polák východní *(Aythya baeri)*

K vzácným mláďatům letošního roku se rozhodně řadí i mláďata tohoto zástupce vrubozobých ptáků. I v tomto případě se jedná o ostravský prvoodchov, navíc jde o provoodchov i v rámci celé ČR. Polák východní je v Červeném seznamu (IUCN Red List of Threatened Species) veden v kategorii ohrožený (Endangered). Velikost populace ve volné přírodě se odhaduje na méně než 5 000 jedinců a populační trend je dále klesající. Důvodem je lov a ničení přirozených biotopů – mokřin s doupnými stromy, v nichž poláci hnízdí. V zoologických zahradách patří k vzácným chovancům a i odchovy mláďat jsou zde mimořádně vzácné. Pár poláků obývá v naší zoo venkovní voliéru s názvem Nížiny východní Číny, která je součástí komplexu expozic Voliér ptáků Tibetu a Číny. Voliéra je hustě osázena keři a nízkými stromy, které ptáci využívají k úkrytu. Nachází se zde i poměrně velké jezírko. Během dubna se sameček intenzivně dvořil samičce. Od poloviny dubna pak byla samička vidět málokdy. Na začátku května jsme v jedné z budek (náhradní dutině) nalezli při kontrole sedm vajec. Byla teplá a zakrytá peřím, což nás ujistilo, že na nich samička sedí. 26. května se vylíhlo sedm mláďat. Samička své potomky bedlivě střežila a ochraňovala, o krmení se malé kachničky uměly od prvního dne postarat samy. Matka jim jen zpočátku ukázala misku s krmením a metodu, jak se chytá hmyz nad vodní hladinou. Dvě z vylíhlých mláďat bohužel během odchovu uhynula, ale zbylých pět (jeden samec a čtyři samičky) se podařilo úspěšně odchovat. Úspěchem je rovněž skutečnost, že poláci celý odchov – od inkubace vajec až po vyvedení mláďat – zvládli zcela sami, bez jakéhokoli zásahu ze strany člověka. Mláďata byla následně bezplatně poskytnuta do jiných zoologických zahrad pro další chov (Dvůr Králové a Tierpark Berlin).

Jehlice sladkovodní *(Xenentodon cancila)*

Zajímavý odchov se podařil i u ryb. Jehlice sladkovodní pochází z oblasti jižní a jihovýchodní Asie. Jedná se o štíhlé dravé ryby žijící v hejnu které dorůstají délky až 40 cm. V přírodě jsou zatím běžné, ale v lidské péči jsou chovány jen vzácně. Důvodem je zejména finanční náročnost chovu. Je nutno je držet ve větší skupině a krmit živými rybami. Odchovy v zoologických zahradách nebyly doposud hlášeny. Hejno 25 jehlic v naší zoo žije zatím v zázemí, kam nemají návštěvníci přístup. Zde postupně dorůstají a začaly se i třít. Po vytření bylo nutno jikry z nádrže odebrat do samostatné nádržky, aby nebyl potěr pozřen dospělci. Za deset dnů se vykulil plůdek o délce 12 mm. Po strávení žloutkového váčku bylo nutno začít krmit malé jehlice právě rozplavaným živým plůdkem drobných rybek, což je další obtíž v odchovu jehlic. Ukrmit dospělé jehlice je náročné především finančně a organizačně, ukrmit mláďata vyžaduje navíc značné chovatelské schopnosti a píli – opakované rozmnožení drobných rybek a následné chytání potěru pro mladé jehlice. Odchov dále ztěžuje vzájemný kanibalismus malých jehlic, takže byly rozděleny v akváriích po jedné. Po dosažení velikosti cca 20 mm byly malé jehlice schopny přijmout i mláďata větších rybek (živorodek). Do této velikosti se však podařilo „ukrmit“ pouze tři jedince, kteří nadále prospívají a v současné době měří 10 cm. Můžeme říci, že jsou úspěšně odchovaní. Do budoucna představíme tyto zajímavé ryby v Návštěvnickém centru, které se otevře na jaře 2013. Věříme, že zde budou k vidění vedle dospělců i u nás odchovaná mláďata.

Fotogalerie mláďat 2011

Pardál obláčkový – samička se narodila 23. července

Gibon bělolící – mládě, jehož pohlaví zatím neznáme, se narodilo 26. května

Polák východní – poprvé se v naší zoo podařilo odchovat 5 kachniček

Jehlice sladkovodní – zatím v zázemí zoo dorůstají 3 mláďata

Slon indický – samička Rashmi se narodila 12. dubna

Rashmi je letošním největším a nejslavnějším mládětem

vydává: Zoo Ostrava, Michálkovická 197, 710 00 Ostrava, tel.: +420/ 596 241 269, e-mail: info@zoo-ostrava.cz, www.zoo-ostrava.cz

foto: archiv zoo

Vytištěno na recyklovaném papíru.